

EUROPSKI KVALIFIKACIJSKI OKVIR ZA CJELOŽIVOTNO UČENJE (EQF)

EQF je zajednički europski referentni okvir koji povezuje nacionalne kvalifikacijske sustave, djeluje kao prevoditeljski alat – osigurava lakše razumijevanje i 'čitanje' kvalifikacija kroz različite zemlje i sustave u Europi. On ima dva opća cilja: promicati mobilnost stanovnika među zemljama i poticati cjeloživotno učenje.

Preporuka Europske komisije je formalno stupila na snagu u travnju 2008. godine. Njome se 2010. godina postavlja kao krajnji rok_zemljama da povežu svoje sustave nacionalnih kvalifikacija s EQF-om, a 2012. godine svaka zemlja treba osigurati da sve pojedinačne svjedodžbe kvalifikacija nose referenciju o odgovarajućoj razini EQF-a.

EQF će povezati različite nacionalne kvalifikacijske sustave i okvire oko zajedničke europske referencije i njezinih 8 referentnih razina. Razine obuhvaćaju cjelokupan raspon kvalifikacija; od osnovne (razina 1, npr. svjedodžbe onima koji napuštaju školu) do napredne razine (razina 8, npr. doktorat). Kao instrument promicanja cjeloživotnog učenja, EQF obuhvaća sve razine kvalifikacija koje se mogu steći u općem, strukovnom i akademskom obrazovanju i osposobljavanju, stečene početnim (inicijalnim) i stalnim (kontinuiranim) obrazovanjem i osposobljavanjem.

Osam referentnih razina opisano je u terminima ishoda (rezultata) učenja. EQF prepoznaje razlike između različitih sustava obrazovanja i osposobljavanja te nužnost prelaska na ishode učenja kako bi se omogućila usporedba i suradnja između zemalja i institucija.

U EQF-u su ishodi učenja definirani kao izjave o tome što učenik zna, razumije i može učiniti na kraju procesa učenja. Stoga EQF više naglašava rezultate učenja nego informacije poput vremenskog trajanja učenja. Ishodi učenja su specificirani u tri kategorije – kao znanja, vještine i kompetencije. To signalizira kako kvalifikacije – u različitim kombinacijama – obuhvaćaju široki opseg ishoda učenja, uključujući teorijska znanja, praktične i tehničke vještine te socijalne kompetencije među kojima je ključna sposobnost rad s drugima.

Pozadina razvoja EQF-a – otkud EQF?

Razvoj Europskoga kvalifikacijskog okvira započeo je 2004. godine kao odgovor na zahtjeve zemalja članica EU-a, socijalnih partnera i drugih dionika za zajedničkom referencijom koja bi povećala transparentnost kvalifikacija.

Europska komisija je, uz potporu stručne skupine za EQF, napravila prijedlog okvira s osam razina temeljenih na ishodima učenja, a radi omogućavanja transparentnosti i prenosivosti kvalifikacija i cjeloživotnog učenja. Ovaj je prijedlog Europska komisija dala na proces konzultacija diljem Europe tijekom druge polovice 2005. godine. Pristigli odgovori pokazali su široku prihvaćenost prijedloga, ali su zahtijevali i niz pojašnjenja i pojednostavnjenja. Komisija je prihvatila ove prijedloge uzimajući u obzir informacije pristigle iz 32 uključene zemlje, kao i one dobivene od socijalnih partnera. Revidirani tekst prijedloga Komisija je usvojila 6. rujna 2006. godine. Europski parlament i Vijeće uspješno su pregovarali o prijedlogu tijekom 2007. godine, što je vodilo formalnom prihvaćanju EQF-a u veljači 2008. godine.

Koje dobiti EQF osigurava Europi?

Preporuka (Europskoga parlamenta i Vijeća Europe) će uspostaviti europsku referenciju koja će povezati različite nacionalne kvalifikacijske sustave zajedno i tako omogućiti bolju komunikaciju među njima. Time će se stvoriti mreža neovisnih, ali povezanih i međusobno razumljivih kvalifikacijskih sustava.

Koristeći ishode učenja kao zajedničku referentnu točku, Okvir će omogućiti usporedbu i prenosivost kvalifikacija između zemalja, sustava i institucija te će, stoga, koristiti najširem krugu korisnika na europskoj i nacionalnim razinama.

Najveći broj europskih zemalja odlučio je razvijati nacionalne kvalifikacijske okvire odražavajući i odgovarajući na EQF. To je važno kako bi se osiguralo da proces suradnje na europskoj razini bude pravilno ugrađen na nacionalnoj razini. Rapidan razvoj nacionalnih kvalifikacijskih okvira od 2004. godine pokazuje potrebu veće transparentnosti i usporednosti kvalifikacija na svim razinama i zajedničko dijeljenje osnovnih načela EQF-a.

Ovakva bliža povezanost između kvalifikacijskih sustava zemalja donijet će mnoge dobiti:

- EQF će poduprijeti veću mobilnost učenika i radnika. Olakšat će učenicima/studentima opisivanje njihovih razina kompetencija u drugim zemljama. Pomoći će i poslodavcima da interpretiraju kvalifikacije aplikantata te tako podupru mobilnost radne snage u Europi. Na vrlo praktičnoj razini, od 2012. godine, sve bi nove kvalifikacije trebale nositi oznaku odgovarajuće EQF razine. Tako će EQF dopunjavati i pojačavati postojeće instrumente europske mobilnosti, kao što su Europass, Erasmus i ECTS.
- Dobit od EQF-a imat će i pojedinci kroz olakšan pristup i sudjelovanje u cjeloživotnom učenju. EQF će, uspostavljajući zajedničku referentnu točku, naznačiti kako je moguće kombinirati ishode učenja iz različitih okruženja (npr. formalnog učenja ili rada, ishoda učenja iz različitih zemalja) i time će pridonijeti smanjenju zapreka između ponuditelja obrazovanja i osposobljavanja (npr. između višeg obrazovanja i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, koji možda djeluju međusobno izolirano). To će promicati prohodnost kako učenik ne bi morao npr. ponavljati učenje.
- EQF će poduprijeti pojedince sa širokim radnim ili drugim iskustvima kroz jačanje validacije neformalnoga i informalnog učenja. Fokus na ishodima učenja osigurat će lakše procjenjivanje jesu li ishodi učenja stečeni u različitim okruženjima istovrijedni (ekvivalentni), prema sadržaju i relevantnosti, formalnim kvalifikacijama.
- EQF će poduprijeti individualne korisnike i pružatelje obrazovanja i osposobljavanja povećanjem transparentnosti kvalifikacija stečenih izvan nacionalnih sustava, npr. u sektorima i multinacionalnim kompanijama. Usvajanje zajedničkoga referentnog okvira, temeljena na ishodima učenja, olakšat će usporedbu i (moguće) povezivanje tradicionalnih kvalifikacija koje su dodijelila nacionalna tijela i kvalifikacija koja su dodijelili drugi dionici. Time će EQF pomoći sektorima i pojedincima da iskoriste prednost ove rastuće internacionalizacije kvalifikacija.

EQF je ambiciozan i dalekosežan instrument koji ima implikacije na sustave obrazovanja i osposobljavanja, tržište rada, industriju, trgovinu i građane.

Više informacija dostupno je na: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.html

PREPORUKA EUROPSKOGA PARLAMENTA I VIJEĆA EUROPSKE UNIJE

(od 23. travnja 2008.)

o uspostavi Europskoga kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir *Sporazum o uspostavi Europske zajednice* i, posebice, članak 149(4). i članak 150(4).;

uzimajući u obzir preporuke Komisije;

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskoga i socijalnog vijeća;

te u skladu s procedurama iz članka 251. Sporazuma (mišljenje Europskoga parlamenta od 24. listopada 2007. godine i Odluke Vijeća od 14. veljače 2008. godine),

BUDUĆI DA JE:

1. Razvoj i priznavanje znanja, vještina i kompetencija građana ključno je za razvoj pojedinaca, kompetitivnosti, zapošljivosti i socijalne kohezije u Zajednici. Ovakav razvoj i priznavanje trebao bi povećati transnacionalnu mobilnost radnika i učenika i pridonijeti udovoljavanju zahtjeva za ponudom i potražnjom na europskom tržištu rada. Pristup i sudjelovanje u cjeloživotnom učenju za sve, uključujući i ljude s posebnim potrebama, te korištenje kvalifikacija treba stoga biti promovirano i unaprjeđivano na nacionalnim i na razini Zajednice.
2. Vijeće Europe u Lisabonu je 2000. godine zaključilo kako povećana transparentnost kvalifikacija treba biti jedna od mnogih komponenti nužnih za prilagodbu sustava obrazovanja i osposobljavanja u Zajednici zahtjevima društva znanja. Nadalje, Vijeće Europe u Barceloni 2002. godine poziva na bliskiju suradnju u sveučilišnom sektoru i unaprjeđivanje transparentnosti i metoda priznavanja u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.
3. Odluka Vijeća od 27. lipnja 2002. godine o cjeloživotnom učenju poziva Komisiju da, blisko surađujući s Vijećem i zemljama članicama, razvija okvir za priznavanje kvalifikacija i obrazovanja i osposobljavanja, gradeći ga na postignućima bolonjskog procesa i promovirajući sličan pristup u području strukovnog osposobljavanja.
4. Zajednička izvješća Vijeća i Komisije o provedbi radnog programa 'Obrazovanje i osposobljavanje 2010', usvojena 2004. i 2006. godine, naglašavaju potrebu razvijanja Europskoga kvalifikacijskog okvira.
5. U kontekstu kopenhaškoga procesa zaključci Vijeća i predstavnika vlada zemalja članica, sa sastanka Vijeća održana 15. studenoga 2004. godine o budućim prioritetima jačanja europske suradnje u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, dali su prioritet razvoju otvorenoga i fleksibilnog Europskoga kvalifikacijskog okvira, zasnovana na transparentnosti i međusobnom povjerenju, koji bi trebao stajati kao zajednička referencija i za obrazovanje i za osposobljavanje.

6. Vrijednovanje neformalnih i informalnih ishoda učenja treba promicati u skladu sa zaključcima Vijeća (od 28. svibnja 2004. godine) o zajedničkim europskim načelima za utvrđivanje i vrijednovanje neformalnoga i informalnog učenja.
7. Vijeće Europe je u Bruxellesu u ožujku 2005. i 2006. godine podcrtalo značaj usvajanja Europskoga kvalifikacijskog okvira.
8. Ova preporuka uzima u obzir Odluku 2241/2004/EC Europskoga parlamenta i Vijeća (od 15. prosinca 2004. godine) o jednom okviru za transparentnost kvalifikacija i kompetencija (Europass) i Preporuku 2006/962/EC Europskoga parlamenta i Vijeća (od 18. prosinca 2006. godine) o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje.
9. Ova je preporuka sukladna s okvirom za europsko područje višeg obrazovanja i deskriptorima dogovorenima između ministara odgovornih za područje višeg obrazovanja iz 45 europskih zemalja na njihovu sastanku u Bergenu 19. i 20. svibnja 2005. godine unutar okvira bolonjskoga procesa.
10. Zaključci Vijeća o osiguranju kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju od 23. i 24. svibnja 2004. godine, Preporuka 2006/143/EC Europskoga parlamenta i Vijeća od 15. veljače 2006. godine o budućoj europskoj suradnji u području osiguranja kvalitete u višem obrazovanju te standardima i smjernicama za osiguranje kvalitete u europskom području višeg obrazovanja, dogovoreni između ministara odgovornih za više obrazovanje u Bergenu, sadrže zajednička načela za osiguranje kvalitete koji trebaju poduprijeti primjenu Europskoga kvalifikacijskog okvira.
11. Ova preporuka ne dovodi u pitanje Uredbu 2005/36/EC Europskoga parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. godine o priznavanju stručnih kvalifikacija koja određuje prava i obveze kako relevantnim nacionalnim tijelima tako i migrantima. Povezivanje kvalifikacija s razinama EQF-a ne smije utjecati na pristup tržištu rada tamo gdje su stručne kvalifikacije priznate u skladu s Uredbom 2005/36/EC.
12. Cilj ove preporuke je stvaranje zajedničkoga referentnog okvira koji treba služiti kao prevoditeljski alat između različitih kvalifikacijskih sustava i njihovih razina, bilo za opće ili za strukovno obrazovanje i osposobljavanje. To će unaprijediti transparentnost, usporednost i prenosivost kvalifikacija stečenih u skladu s različitim praksama zemalja članica. U načelu bi svaka razina kvalifikacije trebala biti dostupna različitim putevima obrazovanja i razvoja karijere. Štoviše, EQF bi trebao međunarodnim sektorskim organizacijama osigurati povezivanje svojih kvalifikacijskih sustava sa zajedničkom europskom referentnom točkom i tako pokazati vezu između međunarodnih sektorskih kvalifikacija i nacionalnih kvalifikacijskih sustava. Stoga ova preporuka pridonosi širim ciljevima promoviranja cjeloživotnog učenja i povećanju zapošljivosti, mobilnosti i socijalne integracije radnika i učenika. Načela transparentnog osiguranja kvalitete i razmjena informacija poduprijet će provedbu, pomažući razvoju uzajamnog povjerenja.
13. Ova preporuka treba pridonijeti modernizaciji sustava obrazovanja i osposobljavanja, međupovezivanju obrazovanja, osposobljavanja i zapošljavanja te građenju mostova između formalnoga, neformalnog i informalnoga učenja, vodeći, također, k vrijednovanju ishoda učenja stečenih iskustvom.
14. Ova preporuka ne zamjenjuje niti definira nacionalne kvalifikacijske sustave i/ili kvalifikacije. EQF ne opisuje specifične kvalifikacije ili kompetencije pojedinca dok pojedine kvalifikacije trebaju upućivati na odgovarajuću razinu EQF-a na način relevantan nacionalnim sustavima kvalifikacija.

15. S obzirom na neobvezujuću narav, ova preporuka potvrđuje načela supsidijarnosti podupirući i nadopunjujući aktivnosti zemalja članica kroz poticanje daljnje suradnje među njima u svrhu povećanja transparentnosti, promicanja mobilnosti i cjeloživotnog učenja. Treba je provoditi u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom.
16. Budući da cilj ove preporuke, odnosno stvaranje zajedničkog okvira koji služi kao sredstvo prevođenja između različitih kvalifikacijskih sustava i njihovih razina, zemlje članice ne mogu postići u zadovoljavajućoj mjeri i stoga može, s obzirom na opseg i učinak predviđenih akcija, biti bolje ostvaren na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere sukladne s načelom supsidijarnosti postavljenim u članku 5. Sporazuma. U skladu s načelom proporcionalnosti postavljenim u ovom članku, ova preporuka ne ide dalje od onoga što je nužno kako bi se postigao taj cilj.

OVIME PREPORUČUJE ZEMLJAMA ČLANICAMA:

1. Korištenje Europskoga kvalifikacijskog okvira kao referentnog alata za usporedbu razina kvalifikacija različitih kvalifikacijskih sustava i promicanje kako cjeloživotnog učenja i jednakih mogućnosti u društvu znanja tako i daljnju integraciju europskoga tržišta rada, poštujući bogatu raznolikost nacionalnih obrazovnih sustava.
2. Povezivanje nacionalnih kvalifikacijskih sustava s Europskim kvalifikacijskim okvirom do 2010. godine, posebice označavajući, na transparentan način, vlastite razine kvalifikacija s onima postavljenim u Dodatku II., i, tamo gdje je to prikladno, razvijanje nacionalnih kvalifikacijskih okvira u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom.
3. Usvajanje odgovarajućih mjera kako bi do 2012. godine sve nove svjedodžbe kvalifikacija, diplome i 'Europass' dokumenti dodijeljeni od mjerodavnih tijela, sadržavali jasnu oznaku, na način nacionalnoga kvalifikacijskog sustava, odgovarajuće razine Europskoga kvalifikacijskog okvira.
4. Korištenje pristupa zasnovana na ishodima učenja pri definiranju i opisivanju kvalifikacija te promicanje vrjednovanja neformalnoga i informalnog učenja u skladu sa zajedničkim europskim načelima dogovorenim u zaključcima Vijeća od 28. svibnja 2004. godine, osobito obračavajući pozornost onim građanima koji će najvjerojatnije biti podložni nezaposlenosti ili nesigurnim oblicima zaposlenosti, kojima takav pristup može povećati sudjelovanje u cjeloživotnom učenju i olakšati pristup tržištu rada.
5. Promicanje i primjenu načela osiguranja kvalitete u obrazovanju i osposobljavanju postavljenima u Dodatku III. pri povezivanju kvalifikacija višega i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja nacionalnih sustava kvalifikacija s Europskim kvalifikacijskim okvirom.
6. Određivanje nacionalne koordinacijske točke povezane s određenim strukturama i zahtjevima zemalja članica kako bi se potpomogla i, uz vezu s drugim bitnim nacionalnim tijelima, usmjeravala povezanost između nacionalnih kvalifikacijskih sustava i Europskoga kvalifikacijskog okvira sa stajališta promicanja kvalitete i transparentnosti ovog povezivanja.

Zadaće ovih nacionalnih koordinacijskih tijela trebaju uključivati:

- a. povezivanje razina kvalifikacija unutar nacionalnih kvalifikacijskih sustava s razinama Europskoga kvalifikacijskog okvira opisanima u Dodatku II.;
- b. osiguranje korištenja transparentne metodologije pri povezivanju razina nacionalnih kvalifikacija s onima Europskoga kvalifikacijskog okvira kako bi se poticala usporedba među njima, s jedne, i osiguralo objavljivanje odluka koje proizlaze iz takve usporedbe, s druge strane;
- c. osiguravanje svim dionicima pristupa informacijama i smjernicama o tome kakav je odnos nacionalnih kvalifikacija i Europskoga kvalifikacijskog sustava;
- d. promicanje sudjelovanja svih bitnih dionika, uključujući (u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom) institucije višeg obrazovanja, institucije strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, socijalne partnere, sektore i stručnjake, u usporedbi i korištenju kvalifikacija na europskim razinama.

POTVRĐUJE NAMJERU KOMISIJE:

1. da podupre zemlje članice u obavljanju gore navedenih zadaća te sektorske organizacije u korištenju referentnih razina i načela Europskoga kvalifikacijskog okvira postavljenih u ovoj preporuci, osobito kroz promicanje suradnje, razmjene dobre prakse i testiranje – među ostalim, kroz dragovoljne suradničke recenzije (*peer review*) i pilot projekte unutar programa Zajednice, kroz prijenos informacija i procese konzultacija s povjerenstvima za socijalni dijalog - te razvijanje materijala za potporu i smjernica;
2. da uspostavi (od 23. travnja 2008. godine) savjetodavnu skupinu za Europski kvalifikacijski okvir (koju čine predstavnici zemalja članica i uključi europske socijalne partnere i druge dionike) koja će osigurati cjelovitu koherentnost i promicati transparentnost procesa povezivanja kvalifikacijskih sustava s Europskim kvalifikacijskim okvirom;
3. da ocijeni i vrjednuje, u suradnji sa zemljama članicama i nakon konzultacije s dionicima, aktivnosti poduzete kao odgovor na ovu preporuku, uključujući ukidanje i trajanje savjetodavne skupine i, do 23. travnja 2013. godine, izvijesti Europski parlament i Vijeće o stečenim iskustvima i implikacijama za budućnost, uključujući, ako je potrebno, moguće revidiranje ove preporuke;
4. da promiče blisko povezivanje Europskoga kvalifikacijskog okvira i postojećih, ili budućih, europskih sustava za prikupljanje i prijenos kreditnih bodova u višem obrazovanju i strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, kako bi unaprijedila mobilnost građana i poticala priznavanje ishoda učenja.

U Strasbourgu 23. travnja 2008.

Za Europski parlament, predsjednik
Hans-Gert Pottering

Za Vijeće, predsjednik
Janez Lenarčič

DODATAK I. - Definicije

Uz ovu se preporuku primjenjuju sljedeće definicije:

- a) **'kvalifikacija'** je formalni ishod procesa ocjenjivanja i vrjednovanja koja se stječe kada kompetentno tijelo utvrdi da je osoba dosegla ishode učenja prema zadanim standardima;
- b) **'nacionalni kvalifikacijski sustav'** predstavlja sve vidove, u zemljama članicama, koji su aktivno povezani s priznavanjem učenja i druge mehanizme koji povezuju obrazovanje i osposobljavanje s tržištem rada i civilnim društvom. To uključuje razvoj i provedbu svih institucionalnih postupaka i procesa povezanih s osiguranjem kvalitete, ocjenjivanjem i dodjeljivanjem kvalifikacija. Nacionalni kvalifikacijski sustav može biti načinjen od više podsustava i može uključivati nacionalni kvalifikacijski okvir;
- c) **'nacionalni kvalifikacijski okvir'** je instrument za klasificiranje kvalifikacija u skladu s nizom kriterija za specifične razine postignutog učenja, čiji je cilj integrirati i usklađivati nacionalne kvalifikacijske podsustave i unaprijediti transparentnost, dostupnost, prohodnost i kvalitetu kvalifikacija te povezivanje s tržištem rada i civilnim društvom;
- d) **'sektor'** označava grupiranje stručnih aktivnosti na temelju njihove glavne gospodarske funkcije, proizvoda, usluga ili tehnologije;
- e) **'međunarodne sektorske organizacije'** su udruge nacionalnih organizacija, uključujući, primjerice, poslodavce i stručna tijela koji predstavljaju interese nacionalnih sektora;
- f) **'ishodi učenja'** su izjave o tome što učenik zna, razumije i što je sposoban napraviti na kraju procesa učenja, a definirani su u terminima znanja, vještina i kompetencija;
- g) **'znanje'** je ishod usvajanja informacija kroz učenje. Znanje je osnova činjenica, načela, teorija i praksi povezanih s područjem rada ili učenja. U kontekstu Europskoga kvalifikacijskog okvira znanje je opisano kao teorijsko i/ili činjenično.
- h) **'vještine'** znače sposobnost primjene i korištenje znanja kako bi obavili zadaće i riješili probleme. U kontekstu Europskoga kvalifikacijskog okvira vještine su opisane kao kognitivne (uključuju korištenje logičkoga, intuitivnog i kreativnoga mišljenja) ili praktične (uključuju fizičku spretnost i korištenje metoda, materijala, alata i instrumenata);
- i) **'kompetencije'** znače iskazanu sposobnost korištenja znanja, vještina i osobnih, socijalnih i/ili drugih metodoloških sposobnosti, u situacijama rada ili učenja te u profesionalnom i osobnom razvoju. U kontekstu Europskoga kvalifikacijskog okvira kompetencije su opisane u terminima odgovornosti i samostalnosti.

DODATAK II. - Deskriptori koji definiraju razine Europskoga kvalifikacijskog okvira (EQF)

Svaka od 8 razina definirana je nizom deskriptora koji naznačuju ishode učenja bitne za kvalifikacije te razine u bilo kojem sustavu kvalifikacija.

	ZNANJE	VJEŠTINE	KOMPETENCIJE
	U KONTEKSTU EQF-a ZNANJE SE OPISUJE KAO TEORIJSKO I/ILI ČINJENIČNO	U KONTEKSTU EQF-a VJEŠTINE SE OPISUJU KAO KOGNITIVNE (UKLJUČUJU LOGIČKO, INTUITIVNO I KREATIVNO MIŠLJENJE) I PRAKTIČNE (UKLJUČUJU FIZIČKU SPRETNOST I KORIŠTENJE METODA, MATERIJALA, ALATA I INSTRUMENTATA)	U KONTEKSTU EQF-a KOMPETENCIJE SE OPISUJU U TERMINIMA ODGOVORNOSTI I SAMOSTALNOSTI
Bitni ishodi učenja za svaku od razina su:			
Razina 1	Temeljno opće znanje	Temeljne vještine za obavljanje jednostavnih zadataka.	Rad ili učenje pod izravnim nadzorom u strukturiranom okruženju.
Razina 2	Temeljno činjenično znanje u području rada ili učenja	Temeljne kognitivne i praktične vještine nužne za korištenje bitnih informacija kako bi se obavile zadaće i riješili rutinski problemi korištenjem jednostavnih pravila i alata.	Rad ili učenje pod izravnim nadzorom s nešto samostalnosti.
Razina 3	Znanje činjenica, načela, procesa i općih koncepata u području rada ili učenja	Niz kognitivnih i praktičnih vještina nužnih za ispunjenje zadaća i rješavanje problema odabirom i primjenom osnovne metodologije, alata, materijala i informacija.	- preuzima odgovornost za završavanje zadaća u radu ili učenju; - prilagođava vlastito ponašanje okolnostima u rješavanju problema.
Razina 4	Činjenično i teorijsko znanje u širim kontekstima unutar područja rada ili učenja	Niz kognitivnih i praktičnih vještina nužnih za stvaranje rješenja na specifične probleme u području rada ili učenja.	- prakticira upravljanje sobom unutar smjernica rada ili učenja u predvidivom okruženju u kojem je promjena ipak moguća; - nadzire rutinski rad drugih, preuzima izvjesnu odgovornost za vrjednovanje i unaprjeđivanje aktivnosti u radu ili učenju.
Razina 5*	Opsežno, specijalizirano, činjenično i teorijsko znanje unutar područja rada ili učenja te svjesnost granica vlastitoga znanja	Obuhvatan niz kognitivnih i praktičnih vještina nužnih za razvoj kreativnih rješenja na apstraktne probleme.	- prakticira upravljanje i nadzor u okruženju rada ili učenja u kojem su moguće nepredvidive promjene; - preispituje i unaprjeđuje vlastitu i izvedbe drugih.
Razina 6**	Napredno znanje područja rada ili učenja, uključuje i kritičko razumijevanje teorija i načela	Napredne vještine, demonstrirajući majstorstvo i inovacije nužne za rješavanje složenih i nepredvidivih problema u specijaliziranom području rada ili učenja.	- upravlja složenim tehničkim ili stručnim aktivnostima projekata, preuzimajući odgovornost za donošenje odluka u nepredvidivom okruženju rada ili učenja; - preuzima odgovornost za upravljanje profesionalnim razvojem pojedinaca i

			skupina.
Razina 7***	- Visokospecijalizirano znanje od kojeg su neka znanja na prvoj crti znanja u području rada ili učenja kao osnova originalnom mišljenju i/ili istraživanju, - Kritička svijest o problematici znanja u području i graničnim područjima između različitih područja.	Specijalizirane vještine rješavanja problema nužne za istraživanje i/ili inovacije kako bi se stvorila nova znanja i procedure i integriralo znanje iz različitih područja.	- upravlja i mijenja složene i nepredvidive uvjete rada ili učenja - što zahtijeva nove strateške pristupe; - preuzima odgovornost za doprinos stručnim znanjima i praksama i/ili za preispitivanje strateške izvedbe timova.
Razina 8****	Znanje na najnaprednijoj granici u području rada ili učenja i graničnim područjima između različitih područja	Najnaprednije i specijalizirane vještine i tehnike, uključujući sintezu i vrjednovanje, nužne za kritičko rješavanje problema u istraživanju i/ili inovacijama i za širenje i redefiniranje postojećih znanja ili stručne prakse.	Pokazuje esencijalnu mjerodavnost, inovativnost, samostalnost, znanstveni i profesionalni integritet i održivu angažiranost razvoju novih ideja ili procesa na najnaprednijoj granici rada ili učenja koji uključuju i istraživanje.

Kompatibilnost s Okvirom za kvalifikacije europskoga područja višeg obrazovanja

Okvir za kvalifikacije europskoga područja višeg obrazovanja pruža deskriptore prema ciklusima. Deskriptor svakog ciklusa nudi generičku tvrdnju s tipičnim očekivanjima postignuća i sposobnosti povezanih s kvalifikacijama i predstavljaju kraj tog ciklusa.

* Zajednički deskriptor za kratki ciklus višeg obrazovanja (unutar ili povezan s prvim ciklusom), kojega je razvila Združena inicijativa za kvalitetu (Joint Quality Initiative) kao dio bolonjskog procesa; odgovara ishodima učenja za razinu 5 EQF-a.

** Deskriptor za prvi ciklus Okvira za kvalifikacije europskoga područja višeg obrazovanja, usuglašen među ministrima odgovornima za više obrazovanje na njihovu sastanku u Bergenu u svibnju 2005. godine u okviru bolonjskog procesa; odgovara ishodima učenja za razinu 6 EQF-a.

*** Deskriptor za drugi ciklus Okvira za kvalifikacije europskoga područja višeg obrazovanja, usuglašen među ministrima odgovornim za više obrazovanje na njihovu sastanku u Bergenu u svibnju 2005. godine u okviru bolonjskog procesa; odgovara ishodima učenja za razinu 7 EQF-a.

**** Deskriptor za treći ciklus Okvira za kvalifikacije europskoga područja višeg obrazovanja, usuglašen među ministrima odgovornim za više obrazovanje na njihovu sastanku u Bergenu u svibnju 2005. godine u okviru bolonjskog procesa; odgovara ishodima učenja za razinu 8 EQF-a.

DODATAK III. - Zajednička načela za osiguranje kvalitete u višem obrazovanju i strukovnom obrazovanju i osposobljavanju u kontekstu EQF-a

Pri primjeni Europskoga kvalifikacijskog okvira osiguranje kvalitete – koje je nužno da bi se osigurala pouzdanost i unaprijedilo više obrazovanje i strukovno obrazovanje i osposobljavanje – treba biti provedeno u skladu sa sljedećim načelima:

- Politike i procedure osiguranja kvalitete trebaju obuhvatiti sve razine EQF-a.
- Osiguranje kvalitete treba biti sastavni dio upravljanja institucijama za obrazovanje i osposobljavanje.
- Osiguranje kvalitete treba uključivati redovita vrjednovanja institucija, njihovih programa ili njihova sustava osiguranja kvalitete koja provode vanjska nadzorna tijela ili agencije.
- Vanjska nadzorna tijela ili agencije zaduženi za osiguranje kvalitete trebaju biti predmetom redovita vrjednovanja.
- Osiguranje kvalitete treba obuhvatiti okruženje, ulazne, procesne i izlazne dimenzije te dati naglasak na rezultate i ishode učenja.
- Sustavi osiguranja kvalitete trebaju uključivati sljedeće elemente:
 1. jasne i mjerljive ciljeve i standarde,
 2. smjernice za provedbu, uključujući uključenost dionika,
 3. adekvatne resurse,
 4. konzistentne metode vrjednovanja, povezujući samovrjednovanje i vanjsko vrjednovanje,
 5. mehanizme i procedure za naknadno unaprjeđivanje,
 6. širokodostupne rezultate vrjednovanja.
- Inicijative osiguranja kvalitete na međunarodnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini trebaju biti usklađene na način koji osigurava preglednost, povezanost (koherentnost), sinergiju i sustavnu analizu.
- Osiguranje kvalitete treba biti proces suradnje kroz razine i sustave obrazovanja i osposobljavanja, uključivati sve bitne dionike unutar zemalja članica i kroz cijelu Zajednicu.
- Orijentiranost k osiguranju kvalitete na razini Zajednice može biti referentna točka za vrjednovanja i suradničko učenje EQF-a.